

บรรณานุกรม

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2540) **บ้านกับเมือง**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และ พรวิไล เลิศวิชา. (2541) **วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย**. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- ณัฐ อัจฉิมิต. (2548) **คุณค่าทางโภชนาการของผักพื้นบ้านในประเทศไทย**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.dtam.moph.go.th/alternative/viewstory.php?id=365> (23 มิถุนายน 2552)
- ถนัดม จอนจวบทรง. (2537) **ผักพื้นบ้าน (ภาคใต้) ทางเลือกในการผลิตและการบริโภค**. กทม: สมาคมเทคโนโลยีที่เหมาะสม.
- ถนัดม จอนจวบทรง. (2553) **เอกสารประกอบการสอนวิชา BC 4203 การศึกษาเฉพาะเรื่องทางคอมพิวเตอร์ธุรกิจ**. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- วิกิพีเดีย. (2554) **ข้าวต้มมัด**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.th.wikipedia.org/wiki/ข้าวต้มลูกโยน>. (15 พฤศจิกายน 2554).
- ศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ. (2554) **ความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.tkc.go.th>. (16 พฤษภาคม 2007).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554) **สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร (เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2554)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สุทธิ ชโยดม. (2547) **ธรรมบรรยาย หลักสูตร 10 วันของท่านอาจารย์โกเอ็นก้า**. กรุงเทพฯ: บริษัทประชาชน จำกัด.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2546) **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์
- Abu-Rashed, J., Bertaux, N. and Okunoye, A. (2005) "Knowledge management and economic development in developing countries: an examination of the main enablers" **Global Business and Economics Review**. 7(1) page 85-99.
- Adam, L. (2009) **Information and communication technologies, knowledge management and indigenous knowledge: Implementations to livelihood of communities in Ethiopia**. [Online] Available: <http://www.eictda.gov.et/papers.php> (16 May 2009).
- Albino, V., Garavelli, A.C. and Schiuma, G. (1999) "Knowledge transfer and inter-firm relationships in industrial districts: the role of the leader firm" **Technovation**. 19 page 53-63.
- Albino, V., Garavelli, A.C. and Gorgoglione, M. (2004) "Organization and technology in knowledge transfer" **An International Journal**. 11(6) page 584-600.

- Aldridge, J.W. Jr. (2002). **A multidimensional model for building knowledge assets: Applying socio-technical systems to online action research**. Unpublished doctoral dissertation. Fielding Graduate Institute, Santa Barbara, CA, USA.
- Alsop, M. and Strong, K. (2004) "Enterprise content management: Charting the path" **AIIM E-Doc magazine**. 18(3) page 16-27.
- Amabile, T.M. (1983) **The social psychology of creativity**. New York: Springer-Verlag.
- Amabile, T.M. (1993) "Motivational synergy: Toward new conceptualizations of intrinsic and extrinsic motivation in the workplace" **Human Resource Management Review**. 3(3) page 185-201.
- Anderson, P. (2007) **What is Web 2.0? Ideas, technologies and implications for education**. [Online] Available: <http://jisc.ac.uk/media/documents/techwatch/tsw0701b.pdf> (15 November 2011).
- Ashforth, B.E. and Mael, F. (1989) "Social Identity theory and the organization" **The Academy of Management Review**. 14(1) page 20-39.
- Atmiyanandana, V, and Lawler, J.J. (2003) Culture and management in Thailand. In M. Warner (Ed.) **Culture and management in Asia** page 228-248. London: Routledge Curzon.
- Audi, R. (2003) **Epistemology: A contemporary introduction to the theory of knowledge** 2nd. New York: Routledge.
- Babbie, E. (2001) **The practice of social research** (9th ed.). Belmont, CA.: Wadsworth.
- Badaracco, J.L. Jr. (1991) **The knowledge link**. Boston: Harvard Business School Press.
- Balasubramanian, P. et al. (1999) "Managing process knowledge for decision support" **Decision Support Systems**. 27(1) page 145.
- Baltes, P.B. (1993) "The aging mind: Potential and limits" **The Gerontologist** 33(5) page 580-594.
- Bartol, K.M. and Srivastava, A. (2002) "Encouraging knowledge sharing: The role of organizational reward systems" **Journal of Leadership & Organizational Studies**, 9(1) page 64-76.
- Bielawski, L. and Boyle, J. (1997) **Electronic document management systems: A user centered approach for creating, distributing and managing online publications**. Prentice Hall.

- Birren, J.E. and Fisher, L.M. (1990) The elements of wisdom: overview and integration. In R.J. Stenberg (Ed.) **“Wisdom its nature, origin and development”** page 317-332. New York: Cambridge University Press. New York: Cambridge University Press.
- Boisot, M.H. (1998) **Knowledge assets Securing competitive advantage in the information economy**. New York: Oxford University Press.
- Boje, D.M. (2001) **Narrative methods for organizational and communication research**. London: SAGE Publications.
- Brown, J.S. and Duguid, P. (1998) “Organizing knowledge” **California Management Review**. 40(3) page 90-111.
- Bryman, A. (2004) **Social research methods**. New York: Oxford University Press.
- Carrillo, P.M., Robinson, H.S., Anumba, C.J. and Bouchlaghem, N.M. (2006) “A knowledge transfer framework: The PFI context” **Construction Management and Economics** (24) page 1045-1056.
- Cassell, C. and Symon, G. (1994) **Qualitative research in work contexts**. In C. Cassell and G. Symon (Eds.) “Qualitative methods in organizational research: A practical guide” page 1-13. London: SAGE Publications.
- Castellano, M.B. (2000) **Updating aboriginal traditions of knowledge**. In G.J. Sefa Dei, B.L. Hall, and D.G. Rosenberg (Eds.) **“Indigenous knowledge in global contexts”** page 21-36. Toronto: University of Toronto Press.
- Chonchon. (2007) **Inter-generational transfer of indigenous knowledge and why indigenous knowledge is important**. In V.S. Mee and Scott (Eds.) “Regional Conference on Inter-Generational Transfer of Indigenous Knowledge and Skill” page 6-9. Chiang Mai: Indigenous Knowledge and Peoples (IKAP) Network.
- Choo, C.W. (1998) **The knowing organization: How organizations use information to construct meaning, create knowledge, and make decisions**. New York: Oxford University Press.
- Clandinin, D.J. and Connelly, F.M. (2000) **Narrative inquiry experience and story in qualitative research**. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.
- Cohen, W.M. and Levinthal, D.A. (1990) “Absorptive capacity: A new perspective on learning and innovation” **Administrative Science Quarterly**, 35(1) page 128-152.

- Coleman, J.S. (1988) "Social capital in the creation of human capital" **The American Journal of Sociology**, 94 page S95-S120.
- Cranfield, J. and Yoong, P. (2007) "The role of the translator/interpreter in knowledge transfer environments" **Knowledge and Process Management**. 14(2) page 95-103.
- Creswell, J.W. (2005) **Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research** (2nd. Ed.). Upper Saddle River, NJ.: Merrill Prentice Hall.
- Czarniawska, B. (1998) **A narrative approach to organization studies**. Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- Davenport, T.H. and Prusak, L. (1998) **Working knowledge: How organizations manage what they know**. Boston: Harvard Business School Press.
- Delamont, S. (2004) **Ethnography and participant observation**. In C. Seale, G. Gobo, J. F. Gubrium and D. Silverman (Eds.) "Qualitative research practice" page 217-229. London: SAGE Publications.
- De Long, D.W. and Fahey, L. (2000) "Diagnosing cultural barriers to knowledge management" **Academy of Management Executive**. 14(4) page 113-127.
- Despres, C. and Chauvel, D. (2000) **A thematic analysis of the thinking in knowledge management**. In C. Despres and D. Chauvel (Eds.) "Knowledge horizons: The present and the promise of knowledge management" page 55-86. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Dey, I. (1993) **Qualitative data analysis: A user-friendly guide for social scientists**. London: Routledge.
- Dooley, K.J., Corman, S.R. and McPhee, R.D. (2002) "A knowledge directory for identifying experts and areas of expertise" **Human Systems Management**. (21) page 217-228.
- Drisko, J.W. (1997) "Strengthening qualitative studies and reports: Standards to promote academic integrity" **Journal of Social Work Education**. 33(1) page 185-197.
- Dubey-Villinger, N. (2001) **Thai business culture: Hierarchy and groups, initiative and motivation**. In J.B. Kidd, X. Li and F. Richter (Eds.), "Advances in human resource management in Asia" page 105-116). New York: Palgrave.

- Durkin, J. (1994) **Expert systems: Design and development**. New York: Macmillan Publishing Company.
- Elliott, J. (2005) *Using narrative in social research qualitative and quantitative approaches*. London: SAGE.
- Feng, W. et al. (2009) "Understanding expert systems applications from a knowledge transfer perspective" **Knowledge Management Research & Practice**. (7) page 131-141.
- Fetterman, D.M. (1991) **A walk through the wilderness: learning to find your way**. In W.B. Shaffir and R.A. Stebbins (Eds.) "Experiencing fieldwork: An insider view of qualitative research" page 87-96). Newbury Park, CA: SAGE Publications.
- Garud, R. (1997) "On the distinction between know-how, know-why, and know-what" **Advances in Strategic Management**, 14, page 81-101.
- Garza, J.M. and Ibbs, C.W. (1992) **Knowledge Elicitation strategies and experiments applied to construction**. In T. Arciszewski and L. Rossman. (Eds".) "Knowledge acquisition in civil engineering" page 69-85 New York, NY: American Society of Civil Engineering.
- Gibbs, G.R. (2002) **Qualitative data analysis: Explorations with NVivo**. Buckingham: Open University Press.
- Glesne, C. (1999) **Becoming qualitative researchers: An introduction** (2nd ed.). New York: Addison Wesley Longman.
- Goffee, R. and Jones, G. (1999) **What holds the modern company together?** In "Harvard business review on managing people" page 1-44. Boston: Harvard Business School Publishing.
- Gopalakrishnan, S. and Santoro, M.D. (2004)" Distinguishing between knowledge transfer and technology transfer activities: The role of key organizational factors" **IEEE Transactions on Engineering Management**. 51(1) page 57-69.
- Gorman, G.E. and Clayton, P. (2005) **Qualitative research for the information professional: A practical handbook** (2nd ed.). London: Facet Publishing.
- Gray, B. (1998) **Collaboration The constructive management of differences**. In G.R. Hickman (Ed.). "Leading organizations: Perspectives for a new era" page 467-480. Thousand Oaks: SAGE Publications.

- Guba, E.G. and Lincoln, Y.S. (1994) **Completing paradigms in qualitative research**. In N.K. Denzin and V.S. Lincoln (Eds.). "Handbook of qualitative research" page 105-117. London: SAGE Publications.
- Gubrium, J.F. and Holstein, J.A. (1997) **The new language of qualitative method**. New York: Oxford University Press.
- Gudmundsdottir, S. (1996) "The teller, the tale, and the one being told: The narrative nature of the research interview" **Curriculum Inquiry**. 26(3) page 293-306.
- Gupta, A.K. and Govindarajan, V. (2000a) "Knowledge flows within multinational corporations" **Strategic Management Journal**. 21(4) page 473.
- Gupta, A.K. and Govindarajan, V. (2000b) "Knowledge flows within multinational corporations" **Strategic Management Journal**. 21(4) page 473.
- Gupta, J.N.D., Sharma, S.K., and Hsu, J. (2004) **An overview of knowledge management Creating knowledge based organizations**. Hershey, Idea Group.
- Hall, I. and Hall, D. (2004) **Evaluation and social research: Introducing small-scale practice**. New York: Palgrave Macmillan.
- Hampden-Turner, C. (1990) **Corporate culture from vicious to virtuous circles**. London: Hutchinson.
- Handy, C. (1995) **Managing the dream**. In S. Chawla and J. Renesch (Eds.). "Learning organizations: Developing cultures for tomorrow's workplace" page 44-54. Portland, Oregon: Productivity Press.
- Handzic, M. and Agahari, D. (2004) "Knowledge sharing culture: A case study" **Journal of Information & Knowledge Management**. 3(2) page 135-142.
- Hansen, S.A. and VanFleet, J.W. (2003) **Traditional knowledge and intellectual property: A Handbook on issue and options for traditional knowledge holders in protecting their intellectual property and maintaining biological diversity**. Washington, DC: AAAS.
- Hislop, D. (2005) **Knowledge management in organizations A critical introduction**. Oxford: Oxford University Press.
- Hofstede, G. (1991) **Cultures and organizations: Software of the mind: Intercultural cooperation and its importance for survival**. London: McGraw-Hill.

- Holsapple, C.W. and Joshi, K.D. (1999) **Knowledge selection: Concepts, issues, and technologies.**
In J. Liebowitz (Ed.) "Knowledge management handbook" page 7-17. Boca Raton; CRC Press.
- Hunter, J., Koopman, B. and Sledge, J. (2003) **Software tools for indigenous knowledge management.** [Online] Available: <http://www.archimuse.com/mw2003/papers/hunter/hunter.html>. (14 July 2009)
- Hylko, J. (2005) "Thanks for the memories: Capturing expert knowledge" **Power.** 148(4) page 58.
- Jones, P.C. (1964). *The nature of knowledge.* New York: The Scarecrow Press.
- Jonjoubson, L. (2008) **An integrated knowledge management model for community enterprises: A case study of a rural community enterprise in Thailand.** Unpublished doctoral thesis. Victoria University of Wellington, Wellington, **New Zealand.**
- Joshi, K.D., Sarker, S. and Sarker, S. (2007) "Knowledge transfer within information systems development teams: Examining the role of knowledge source attributes" **Decision Support Systems.** 43 page 322-335.
- Kilgour, M. (2006) "Improving the creative process: Analysis of the effects of divergent thinking the techniques and domain specific knowledge on creativity" **International Journal of Business and Society.** 7(2) page79-107.
- Kitaro, N. (1960) *A study of good.* Translated by V.H. Vigllemo. New York: Greenwood Press.
- Kluckhohn, C. (1962) **The concept of culture.** In R. Kluckhohn (Ed.) "Collected essays of Clyde Kluckhohn: Culture and behavior" page19-73. New York: The Free Press of Glencoe.
- Koanantakool, T. (2003) **ICT and community building in the rural areas of Thailand.** [Online] Available: <http://www.pecc.org/PECC2003Brunei/cbf-workshop/session1-thaweesak.pdf>. (21 April 2006).
- Kroma, S. (1995) **Popularizing science education in developing countries through indigenous knowledge.** [Online] Available: <http://www.nuffic.nl/ciran/ikdm/3-3/articles/kroma.html>. (20 April 2006).
- Kwan, M.M. and Cheung, P. (2006) "The knowledge transfer process: From field studies to technology development" **Journal of Database Management.** 17(1) page 16-32.

- Lam, A. (2000) "Tacit knowledge, organizational learning and societal institutions: An integrated framework" **Organization Studies**. 21(3) page 487-513.
- Langill, S. (2007). **Introduction to indigenous knowledge**. *The Overstory Agroforestry Ejournal*, **Article 82**. [Online] Available: <http://www.agroforestry.net/overstory/overstory82.html>. (21 July 2007).
- Lee, M.R. and Lan, Y. (2007) "From Web 2.0 to conversational knowledge management: Towards collaborative intelligence" **Journal of Entrepreneurship Research**. 2(2) page 47-62.
- Levine, J.M. and Moreland, R.L. (1999) **Knowledge transmission in work groups: Helping newcomers to succeed**. In L. Thompson, J. M. Levine and D.M. Messick (Eds.). "Shared cognition in organizations: The management of knowledge" page.267-296. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Litan, R.E. (2005) "Information technology meets the developing world" **International Studies Review**, 7 page 326-327.
- Liyanae, C et al. (2009) "Knowledge communication and translation—a knowledge transfer model" **Journal of knowledge management**. 13(3) page 118-131.
- Lopez, S.P., Peon, J.M.M. and Ordas, C.J.V. (2004) "Managing knowledge: The link between culture and organizational learning" **Journal of Knowledge Management**. 8(6) page 93-104.
- Mason, J. (1996) **Qualitative researching**. London: SAGE Publications.
- Maxwell, J.A. (1996) **Qualitative research design: An interactive approach**. Thousand Oaks, SAGE Publications.
- Miles, M.B. and Huberman, A.M. (1994) **Qualitative data analysis: An expanded sourcebook** (2nd ed.). Thousand Oaks, California: Sage.
- Moffett, S., McAdam, R. and Parkinson, S. (2004) "Technological utilization for knowledge management" **Knowledge and Process Management**. 11(3) page 175-184.
- Moorman, C. and Miner, A.S. (1998) "Organizational improvisation and organizational memory" **The Academy of Management Review**. 23(4) page 698-723.

- Morse, J.M. (2003) **Principles of mixed methods and multimethod research design**. In A. Tashakkori and C. Tedlie (Eds.) "Handbook of Mixed Methods in social & behavioral research". page 189-208. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Nahapiet, J. and Ghoshal, S. (1998) "Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage" **Academy of Management**, 23(2) page 242-266.
- National Electronics and Computer Technology Center (NECTEC). (2003) **Thailand ICT indicators moving towards the information society**. Bangkok: NECTEC.
- Newell, S. et al. (2002) **Managing Knowledge Work**. New York: Palgrave.
- Ngulube, P. (2002) "Managing and preserving indigenous knowledge in the knowledge management era: Challenges and opportunities for information professionals" **Information Development**. 18(2) page 95-101.
- Nonaka, I. (1994) "A dynamic theory of organizational knowledge creation" **Organization Science**. 5(1) page 14-37.
- Nonaka, I. (2002) **A dynamic theory of organizational knowledge creation**. In C.W. Choo and N. Bontis (eds.). "The strategic management of intellectual capital and organizational knowledge" page 437-462. New York: Oxford University Press.
- Obomsawin, R. (2001) "Indigenous knowledge and sustainable development" **Development Express** (3) page 1-3.
- Orlikowski, W.J. and Baroudi, J.J. (1991) "Studying information technology in organizations: Research approaches and assumptions" **Information System Research**. 2 page 1-28.
- Ott, J.S. (1989) **The organizational culture perspective**. Chicago: The Dorsey Press.
- Pakaluk, M. (2005) **Aristotle: Nicomachean ethics An introduction**. Cambridge: Cambridge University press.
- Patton, M.Q. (2002) **Qualitative evaluation and research methods**. Newbury Park, Calif.: Sage Publications.
- Price, L.L. and Ogle, B. (2009) **Gathered indigenous vegetables in Mainland Southeast Asia: A Gender asset**. [Online] Available: http://www.idrc.ca/en/ev-126374-201-1-DO_TOPIC.html (18 June 2009).

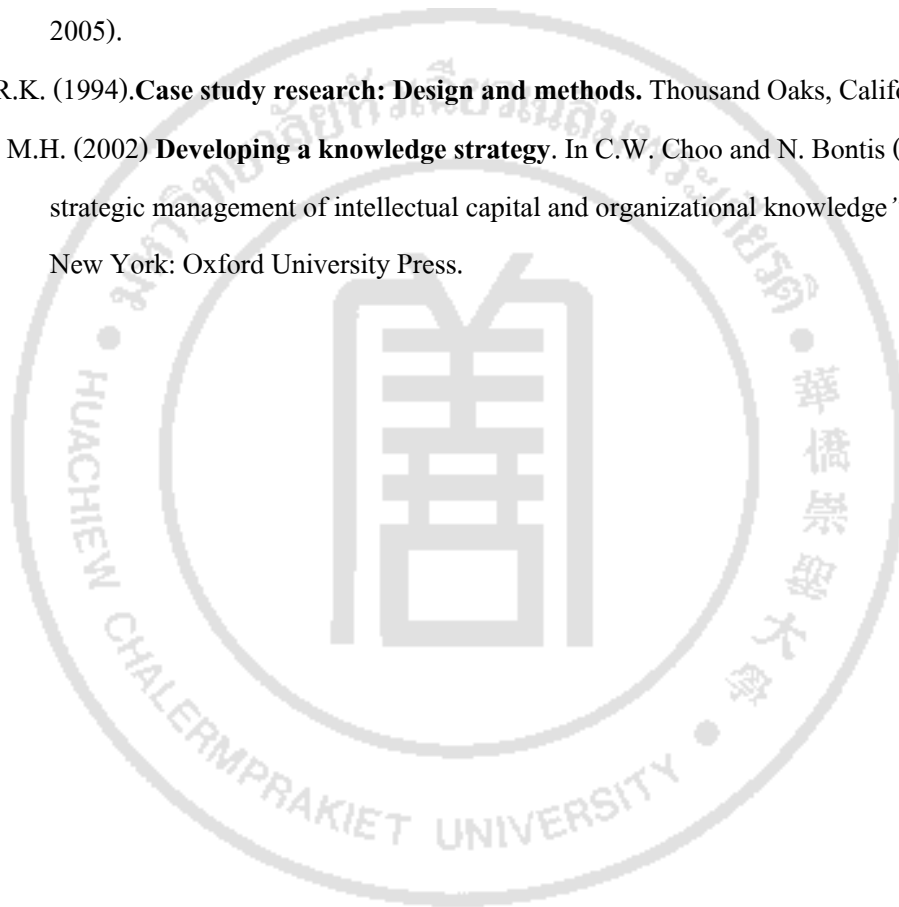
- Puffer, P. (1995) **The value of indigenous knowledge in development programs concerning Somali pastolists and their Camels.** [Online] Available: http://www.geocities.com/somali_agrecons/Sompast.html (24 June 2009)
- Punch, K.F. (2005) **Introduction to social research quantitative and qualitative approaches** (2nd ed.). London: SAGE Publications.
- Rao, S.S. (2006) "Indigenous knowledge organization: An Indian scenario" **International Journal of Information Management.** 26 page 224-233.
- Reeve, C.D.C. (1992) **Practices of reason Aristotle's Nicomachean Ethics.** Oxford: Clarendon Press.
- Reid, F. (2003) "Creating a knowledge-sharing culture among diverse business units" **Employment Relations Today.** 30 page 43-49.
- Riessman, C.K. (1993) **Narrative analysis.** Newbury Park, California: SAGE Publications.
- Rodgers, W. and Negash, S. (2007) "The effects of web-based technologies on knowledge transfer" **Communications of the ACM.** 50(7) page 117-122.
- Rowe, C. and Broadie, S. (2002) **Aristotle's Nicomachean Ethics.** Oxford: Clarendon Press.
- Ryen, A. (2004) **Ethical issues.** In C. Seale, G. Gobo, J.F. Gubrium and D. Silverman (Eds.). "Qualitative research practice" page 230-247. London: SAGE Publications.
- Ryle, G. (1949) **Concept of mind.** London: Hutchinson's University Library.
- Ryu, C. et al. (2005) "Knowledge acquisition via three learning processes in enterprise information portals: Learning-by-investment, learning-by-doing, and learning-from-other" **MIS Quarterly.** 29(2) page 245-278.
- Sackmann, S.A. (1991) **Cultural knowledge in organizations: Exploring the collective mind.** New Bury Park: SAGE Publications.
- Sanchez, R. (1997) **Managing articulated knowledge in competence-based competition.** In Sanchez, R. and Heene, A. (Eds.) "Strategic learning and knowledge management" page 163-187. Chichester: John Wiley & Sons.
- Schein, E.H. (1992) **Organizational culture and leadership.** San Francisco: Jossey-Bass.

- Schwandt, T.A. (1994) **Constructivist, interpretivist approaches to human inquiry**. In N.K. Denzin and Y.S. Lincoln (Eds.) "Handbook of qualitative research" page 118-137. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Sefa Dei, G.J., Hall, B.L. and Rosenberg, D.G. (2000) **Introduction**. In G.J. Sefa Dei, B.L. Hall, and D.G. Rosenberg (Eds.) "Indigenous knowledge in global contexts" page 3-17. Toronto: University of Toronto Press.
- Sena, J.A. and Shani, A.B. (1999) **Intellectual capital and knowledge creation: Towards an Alternative Framework**. In J. Liebowitz (Ed.) "Knowledge management handbook" page 8-16. Boca Raton; CRC Press.
- Setalaphruk C, Price LL. (2007) "Children's traditional ecological knowledge of wild food resources: A case study in a rural village in Northeast Thailand" **Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine**. 3(33).
- Schein, E.H. (1992) **Organizational culture and leadership**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Sie, L. and Yakhlef, A. (2009) "Passion and expertise knowledge transfer" **Journal of Knowledge Management**. 13(4) page 175-186
- Silverman, D. (2005) **Doing qualitative research: A practical handbook** (2nd ed.). London: SAGE Publications.
- Skyrme, D.J. (1999) **Knowledge networking: Creating the collaborative enterprise**. Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Smith, H.A. and Mckeen, J.D. (2005) "Instilling a knowledge-sharing culture" **The Knowledge Management Forum**, 2(4),
- Somnasang, P., Moreno, G. and Chusil, K. (1998) "Indigenous knowledge of wild food hunting and gathering in north-east Thailand" **Food and nutrition bulletin**. 19(4) page 359-365.
- Storey, K. (2005) **Geography 6250/4410 – Seminar in resource management environmental impact assessment**. [Online] Available: <http://www.ucs.mun.ca/~kstorey/course.htm>. (20 April 2006).
- Sternberg, R. (2003) "WICS: A model of leadership in organizations" **Academy of Management Learning and Education**. 2(4) page 386-401.

- Sternberg, R. and Lubart, T.I. (1996) "Investing in Creativity" **American Psychologist**. 51(7) page 677-688.
- Storey, K. (2005) **Geography 6250/4410 – Seminar in resource management environmental impact assessment**. [Online] Available: <http://www.ucs.mun.ca/~kstorey/course.htm>. (20 April 2006).
- Stringer, E.T. (1999) **Action research** (2nd ed.). Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Sutton, D.C. (2001) "What is knowledge and can it be managed?" **European Journal of Information Systems**. (10) page 80-88.
- Sveiby, K. and Simons, R. (2002) "Collaborative climate and effectiveness of knowledge work – an empirical study" **Journal of Knowledge Management**. 6(5) page 420-433.
- Swan, J. et al. (1999) "Knowledge management and innovation: networks and networking" **Journal of Knowledge Management**. 3(4) page 262.
- Syed-Lkhsan, S.O.S., and Rowland, F. (2004) "Knowledge management in a public organization: a study on the relationship between organizational elements and the performance of knowledge transfer" **Journal of Knowledge Management**. 8(2) page 95-111.
- Szulanski, G. (1996) "Exploring internal stickiness: impediments to the transfer of best practice within the firm" **Strategic Management Journal**. 17 page 27-43.
- Tashakkori, A. and Teddlie, C. (2003) **Handbook of mixed methods in social & behavioural research**. Thousand Oaks, California: Sage.
- Taylor, S.J. and Bogdan, R. (1984) **Introduction to qualitative research methods: The search for meanings** (2nd ed.). New York: Wiley.
- Tredinnick, L. (2006) "Web 2.0 and business A pointer to the intranets of the future?" **Business Information Review**. 23(4) page 228-234.
- Triandis, H.C. (1995) **Individualism & collectivism**. Boulder, Colorado: Westview Press.
- Trice, H. and Beyer, J.M. (1993) **The cultures of work organizations**. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Tyson, T. (1989) **Working with groups**. Hong Kong: The Macmillan Company of Australia PTY Ltd.

- UNESCO. (2006) **Best practices on indigenous knowledge**. [Online] Available: <http://www.unesco.org/most/bpindi.htm>. (20 April 2006).
- Van Den Bosch, F.A.J. and Van Wijk, R. (2001) **Creation of managerial capabilities**. In Sanchez, R. (Ed.) "*Knowledge management and organizational competence*" page 159-176. New York: Oxford University Press.
- Van Maanen, J. (1988) **Tales of the field: On writing ethnography**. Chicago: The University of Chicago Press.
- Varela, F., Thompson, E., and Rosch, E. (1995) **The embodied mind: Cognitive science and human experience**. Massachusetts: The MIT Press.
- Waldram, J.B. (1986) "Traditional knowledge system: The recognition of indigenous history and science" **Saskatchewan Indian Federate College Journal**. 2(2) page 115-124.
- Walsham, G. (1995) "Interpretive case studies in IS research: nature and method" **European Journal of Information Systems**. 4, page 74-81.
- Wathne, K., Roos, J. and Von Krogh, G. (1996) **Toward a theory of knowledge transfer in a cooperative context**. In G. Von Krogh and J. Roos (Eds.). "Managing knowledge perspective on cooperation and competition" page 55-81. Place of publication: Publisher
- Wegner, D.M. (1987) **Transactive memory: A contemporary analysis of the group mind**. In B. Mullen and G.R. Goethals (eds.) "Theories of group behaviour" page 185-208. New York: Springer-Verlag.
- Wenger, E., McDermott, R. and Snyder, W.M. (2002) **A guide to managing knowledge cultivating communities of practice**. Boston: Harvard Business School Publishing.
- Weick, K.E. (1979) **The social psychology of organization**. Reading, MA: Addison-Wesley Publishing.
- Wiig, K.M. (1994) **Knowledge management: The central management focus for intelligent-acting organizations**. Arlington, TX: Schema Press.
- Wiig, K.M. (1999) **Introducing knowledge management into the enterprise**. In J. Liebowitz (Ed.). "Knowledge management handbook" page 3-41. Boca Raton; CRC Press.
- Williamson, K. (2006) "Research in constructivist frameworks using ethnographic techniques" **Library Trends**. 55(1) page 83-101.

- Wong, K.Y. and Aspinwall, E. (2004) “Characterizing knowledge management in the small business environment” **Journal of Knowledge Management**. 8(3) page 44-61.
- World Bank. (2009) **What is indigenous knowledge?** [Online] Available: <http://www.worldbank.org/afr/ik/basic.htm> (23 June 2009).
- Wurman, R.S. (1997) **Information architects**. New York: Graphis.
- Wyllie, J. (1998) **Knowledge management tools – Ancient history or contemporary breakthrough?** [Online] Available: <http://www.skyrme.com/updates/u16.htm> (16 August 2005).
- Yin, R.K. (1994). **Case study research: Design and methods**. Thousand Oaks, California: Sage.
- Zack, M.H. (2002) **Developing a knowledge strategy**. In C.W. Choo and N. Bontis (Eds.). “The strategic management of intellectual capital and organizational knowledge” page 255-276. New York: Oxford University Press.

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก: การอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัย
- ภาคผนวก ข: รายชื่อผู้ให้ข้อมูล (ชื่อปลอม)
- ภาคผนวก ค: ตัวอย่างเรื่องเล่าจากผู้ให้ข้อมูล
- ภาคผนวก ง: เอกสารการวิเคราะห์ข้อมูล
- ภาคผนวก จ: ผักพื้นบ้านพร้อมรูปภาพ

ภาคผนวก ก: การอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัย

1. ผลการพิจารณาคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัย

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

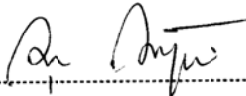
คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 22 มีนาคม 2553

ชื่อเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ:
กรณีศึกษาการถ่ายทอดความรู้เรื่องผักพื้นบ้านของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ อาจารย์ ดร.ล้นทม จอนจวบทรง
คณะวิชา/หลักสูตร คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเสลงซิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

.....
(อาจารย์ ดร.อุดม จันทรรักษ์ศรี)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

22 มีนาคม 2553

เลขที่รับรอง

อ.006/2553

2. หนังสือขออนุญาตเข้าทำวิจัยในพื้นที่

เรียนรู้เพื่อริใช้สังคม

กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือในการศึกษาวิจัยในชุมชน
เรียน ประธานกลุ่ม

ข้าพเจ้านางสาวลั่นทม จอนจวบทรง และนางสาวธนทร ชินกุลวงษ์ อาจารย์ประจำสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ กำลังดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ท้องถิ่น: กรณีศึกษาการถ่ายทอดความรู้เรื่องผักพื้นบ้านของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ท้องถิ่นของชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์กับชุมชนอื่น ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ท้องถิ่นของตนเองสู่คนรุ่นใหม่ โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้เลือกชุมชนในโครงการส่งเสริมผักพื้นบ้าน ตำบลคูขายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์สมาชิก หรือให้สมาชิกในกลุ่มของท่าน หรือญาติพี่น้องของสมาชิกเล่าประสบการณ์ในการส่งเสริมเรื่องผักพื้นบ้าน เพื่อศึกษาค้นคว้าสำหรับงานวิจัยดังกล่าว โดยการให้สัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับความยินยอมของแต่ละบุคคล และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากิจกรรมในหน่วยงานของท่าน

ด้วยความนับถือ

(อ.ดร. ลั่นทม จอนจวบทรง)
หัวหน้าโครงการวิจัย

3. หนังสือชี้แจงรายละเอียดโครงการวิจัยฯ

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

รายละเอียดการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ: กรณีศึกษาการถ่ายทอดความรู้เรื่องผักพื้นบ้านของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ข้าพเจ้า นางสาว ลั่นทม จอนจวบทรง อาจารย์ประจำ สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ กำลังทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดความรู้ท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ: กรณีศึกษาการถ่ายทอดความรู้เรื่องผักพื้นบ้านของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ข้าพเจ้าจะขอเชิญสมาชิกใน 14 หมู่บ้านในตำบลพะเนียง อ.สนามชัยเขต จ. ฉะเชิงเทราเข้าร่วมในการศึกษา โดยผู้เข้าร่วมจะเล่าเรื่องเกี่ยวกับการทำกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ และส่งเสริมการบริโภคผักพื้นบ้านในชุมชนด้วยการเล่าเรื่อง (Narrative inquiry) เรื่องที่เล่าจะมีการจดบันทึกและบันทึกเทปไว้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้เท่านั้น กิจกรรมของผู้เข้าร่วมจะมีการสังเกตการณ์จากนักวิจัย ทำการจดบันทึก และถ่ายภาพ โดยรับอนุญาตจากผู้ทำกิจกรรมก่อน

รายชื่อของผู้เข้าร่วมจะไม่สามารถตรวจสอบได้ในเอกสารงานวิจัย เอกสารและข้อมูลที่ท่านให้เพื่อการศึกษาในครั้งนี้จะใช้โดยข้าพเจ้า และผู้ร่วมวิจัยนี้เท่านั้น ข้อมูลสรุปจะจัดส่งให้หน่วยงานของท่าน และรายงานการศึกษาจะจัดส่งให้คณะผู้พิจารณาการวิจัย และจัดเก็บ ณ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยฯ ผลการศึกษาในครั้งนี้จะจัดส่งให้กับหน่วยงานของท่าน และ อาจนำไปเผยแพร่ในวารสาร และการประชุมทางวิชาการเท่านั้น หากข้าพเจ้าต้องการนำไปเผยแพร่ในรูปแบบอื่นจะต้องขออนุญาตจากท่านเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

การเข้าร่วมของท่านเป็นงานอาสาสมัคร ผู้เข้าร่วมสามารถถอนตัวจากโครงการนี้ได้ ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล หรือภายในวันที่ 31 พฤษภาคม 2553 หากท่านถอนตัวจากโครงการนี้ ข้อมูลที่ท่านให้ จะทำการลบออกจากรายงาน

งานวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการภายใต้ตามหลักจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยหัวเฉียว
เฉลิมพระเกียรติ หากท่านต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการวิจัยนี้ สามารถติดต่อข้าพเจ้าได้
ที่เบอร์โทร 084-6597620 หรือ lanthom@hcu.ac.th

ด้วยความนับถือ

(นางสาว ลั่นทม จอนจวบทรง)

หัวหน้าโครงการศึกษาวิจัย

ภาคผนวก ข: รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

รายชื่อสมมุติของผู้ให้ข้อมูลแยกตามอำเภอ และหมู่บ้าน

1. อำเภอสนามชัยเขต

ลำดับที่	ชื่อสมมุติ	หมู่บ้าน
1	พรพรรณ	บ้านยางแดง ต.คู้ายาม
2	พิศมัย	บ้านยางแดง ต.คู้ายาม
3	บังอร	บ้านยางแดง ต.คู้ายาม
4	ศรพรรณ	บ้านบางพะเนียง ต.คู้ายาม
5	จันทร์	บ้านบางพะเนียง ต.คู้ายาม
6	อรพรรณ	บ้านป่าอู่ไทน ต.คู้ายาม
7	สุนิพร	บ้านห้วยกบ ต.คู้ายาม
8	จันทิมา	บ้านห้วยน้ำใส ต.ลาดกระทิง

2. อำเภอท่าตะเกียบ

ลำดับที่	ชื่อสมมุติ	หมู่บ้าน
1	บัตินทร	บ้านน้อยนาดี ต.ท่าตะเกียบ
2	สรศักดิ์	บ้านน้อยนาดี ต.ท่าตะเกียบ
3	พิมพรรณ	บ้านทุ่งยายชี ต.ท่าตะเกียบ

3. เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน

สุดา

ภาคผนวก ค: ตัวอย่างเรื่องเล่าจากผู้ให้ข้อมูล

นาง บังอร บ้านยางแดง 5 กรกฎาคม 2553

พ่อแม่แนะนำให้เรารู้จักการกินผักพื้นบ้านได้อย่างไร

เริ่มต้นตอนเป็นเด็กย้ายมาอยู่ที่นี้ ตอนนั้นอายุน้อยกว่าน้องนุ่น อายุประมาณ 5 ขวบ ย้ายมาจากเขาหินซ้อน เขตอ.พนมสารคาม ก็ย้ายมาตั้งแต่สมัยเป็นป่าเป็นดง พ่อแม่ก็ถางป่าทำไร่มันสำปะหลัง ปลูกผักแปลงไว้กิน ผักป่าก็มีหน่อไม้ ตอนเด็กก็ไปหาหน่อไม้ป่ามาขาย ก็ทำกินด้วย ก็กินเป็น ผักต่าง ๆ ก็มีหลายอย่างที่พ่อแม่พากิน พวกผักป่า ก็หน่อไม้ พ่อแม่ก็บอก ก็พากิน ผักตัวไหนกินได้เขาก็บอก เวลาเราเจอเราก็เก็บมากิน ก็ไม่ได้มีการค้าขาย ก็เก็บมากินอย่างเดียว ก็มีหน่อไม้ป่าพอขายได้ แต่ตลาดก็ไม่มีมากมายหรอก นาน ๆ ก็ขายได้ที่ แต่ก่อนต้องไปขายที่อ.พนมสารคาม โน้น ก็ต้ม ไปหามาที่เอามาต้ม เผา ปอก หรือทำเป็นหน่อไม้ดอง ก็ไปส่งขายที่อ.พนมสารคาม

นอกจากพ่อแม่มีใครแนะนำอีกบ้าง

ก็มีเพื่อนบ้านบอก ผักตัวนี้กินได้นะ ก็เอาลองมาทำกินดู ก็เลยรู้จักกิน พอโตมาก็ใช้ชีวิตอยู่กับป่า มันยังเป็นป่าเป็นดง มีผักที่หลากหลาย มีอะไรกินได้ ที่รู้จักกินก็เก็บเอามากิน พอต่อมาก็เริ่มขายได้บ้างจำไม่ได้ พ.ศ. ที่เท่าไร ที่แรกก็ยังไม่ได้ปลูก หาเก็บตามป่าเล็ก ๆ น้อย พอระยะเวลาหลังมีผู้ประสานงานเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านเรา เริ่มมีการค้าขาย รู้ว่าผักตัวนี้ขายได้ ก็หากิ่งพันธุ์ตัวที่จะสุกพันธ์ ก็หาเอามาปลูกไว้ก็สะสมไว้ในบ้าน เพราะป่าถูกทำลาย ก็จะเริ่มหมดแล้ว ก็มีกันไว้กิน และได้ขายบ้าง ต่อมาก็เริ่มค้าขายกันขึ้น

การเอามาปลูก บ้างที่ก็จากเมล็ด ต้นมันร่วง อย่างแตัว ก็แคะเอามาปลูก ตอนหลัง ๆ ก็จัดซื้อ ไปซื้อกิ่งพันธุ์มาปลูกในสวน ส่วนมากก็ต้นที่เขาแนะนำว่าต้นนั้น ต้นนี้ก็เอามาปลูก ก็เป็นต้นไม้ที่เรารู้จัก

ช่วยเล่าการเข้ามาเป็นสมาชิก

เริ่มเลยก็มีโครงการเมนู 1 ทำผักพื้นบ้าน ก็เป็นโครงการผักกินยอดยั่งยืน ก็เอามาปลูก ก็พากันทำ คนสนใจก็ทำ ก็เริ่มทำแบบเล็ก ๆ น้อย ๆ เอาไว้กินในครอบครัวก่อน แล้วก็เริ่มมีการค้าขาย ในช่วงหลังก็มีการขายได้หลายอย่าง ช่วงหลังก็มาทำเป็นเกษตรอินทรีย์ ระยะเวลาหลังก็มีทำขาย มีตลาดรองรับ

พอมีตลาดอินทรีรี่ ก็มีโรงเรียนเสริมความรู้เรื่องเกษตรอินทรีรี่ เราก็จะมากันช่วงปลาย หลังประชุมกลุ่ม ออมทรัพย์ จะมาเรียนรู้เรื่องผักกัน ก็ให้รู้เรื่องการเตรียมดิน ทำอย่างไรจะปลูกผักได้ดี การจัดระบบ แปลงผักอย่างเนี้ย

การเก็บผักเอาไปขาย

เราก็เก็บขายทุกวันพฤหัสบดี แล้วก็วันจันทร์มีขายที่โรงพยาบาล ตอนนี้ก็เริ่มเปิดตลาดใหม่ที่บางคล้า ก็เอาไปขายในบางส่วน

พอมาทำผักขาย ก็มีความแตกต่างจากตอนเป็นเมนู 1 คือ คนที่เป็นสมาชิกก็เริ่มมองเห็น เริ่มมีรายได้ เหลือกินแล้วก็ได้ขาย ทำเยอะขึ้น มีตลาดรองรับการขายผัก

ตอนปลูกก็มีเรื่องการเตรียมดิน การเก็บเมล็ดพันธุ์ ได้รับความรู้เรื่องมาตรฐาน ก็มีพินัน แล้วก็พวกเรา จากหมู่บ้านบางพะเนียง แล้วก็ได้มีไปดูงาน นานแล้วก็ไปสกลนคร ไปดูเรื่อง ไปสกลนคร แล้วก็ไป ศรีสะเกษ หรือขอนแก่น มันนานแล้วจำไม่ได้ ก็ไปดูเรื่องการปลูกผักพื้นบ้านของเขา ดูว่าเขาทำแปลง ไร่อย่างไร ทำสวน ไปดูสวนลุงผ่อง

สุดา— สกลนคร ไปดูเรื่องการเพาะเบี๊ยผักหวาน

ก็ดูเขาทำแล้ว เขาเอาใจใส่ทำเต็มที่ มีรายได้ต่อเนื่อง กลับมาจากดูงาน ก็ตื่นตัวทำเยอะ มาตื่นตัวมากก็ ตอนทำเกษตรอินทรีรี่ เพราะมีตลาดรองรับมาก ก่อนหน้านั้นที่ขายมันยังยากอยู่

พอตื่นตัวเราก็ดูแลเอาใจใส่มากขึ้น กลับมาก็มาคุย มาเล่ากันว่าเขาทำแล้วมันดี มีรายได้ดี ก็มาเล่าให้ คนที่ไม่ได้ไปฟัง ทางโน้นเขาก็ทำเหมือน ๆ เรา ก็มาประยุกต์ใช้ได้ เขาก็ทำผสมผสาน เลี้ยงไก่ เลี้ยง ปลา

ปัจจุบันทำงานในสวนของตัวเองอย่างไร

ก็ปลูกพืชหลายอย่างผสมกันไป ตั้งแต่ไม้โต จนถึงที่พื้น ก็ปลูกเรื่อยไป อย่างพวกโต ๆ ก็มีมะนาว ส้ม โอ ก็ปลูกเรื่อย ๆ ไปก่อน ก็มีข้าว ตะไคร้ กระจิว ผักกูด ก็ใส่ไปเป็นลือก ๆ ไปเป็นผักพื้นล่างอีกที ตรงไหนว่าง โลง ก็ใส่ผสมผสานกันไป ก็ดูว่าตรงไหนน่าจะใส่ผักกูดก็ใส่ไป ตรงไหนน่าจะใส่ผักหวานก็ใส่

ไป อย่างผักหวานก็อยู่ที่ดอนน้อยไม่ห่างเกินไป อย่างผักกูดก็ต้องฆ่ากับเขาหน่อย มีน้ำหน้อยก็ไม่เป็นไร ผักตัวนี้มันชอบ

เราก็รู้จากที่เห็นปลูกแถว ๆ บ้าน ก็รู้ว่าผักกูดต้องปลูกที่มีน้ำหน้อยหนึ่ง มันต้องการน้ำตลอดปี ต้องและฆ่าหน่อย พืชตัวนี้มันชอบ เห็นจากธรรมชาติก็เห็นว่าพืชตัวนี้มันอยู่ที่ลุ่ม ๆ หน้อย ก็ปล่อยอย่างธรรมชาติ ก็ดูจากธรรมชาติว่าพืชตัวนี้มันอยู่อย่างไร เวลาปลูกแล้วก็ค่อยดูแลหญ้า ถากหญ้า ใส่ปุ๋ยปุ๋ยก็หมักเอง ก็เอาจากจี้วัว เอาแกลบ เอาจี้วัว ร้าผสมกัน น้ำหมักก็เอาอาหารที่เราทำทุกวัน ๆ แล้วก็ถึงได้ แล้วลงกาน้ำตาล มีกวางปลา หัวปลาก็ใส่ลงไปเป็นน้ำหมัก เวลาทำปุ๋ยก็เอาน้ำตัวนี้ราด

ได้ความรู้จากไหน

ก็จากกลุ่มที่เขาทำกัน อย่างกลุ่มป่าอิแทนเขาก็มีสูตรของเขา เราก็รู้จักกันจากกลุ่มออมทรัพย์ เริ่มรู้จักกันแล้วก็มีโครงการนี้ สำหรับตัวเองไม่รู้จักพวกเขามาก่อน แต่ก็มีบางส่วนที่เรารู้จักกันมากก็มี ป่าอิแทนก็ไปอีก 30 กม. 18 กม.

การใช้ปุ๋ยและน้ำหมัก

ก็ใช้ปุ๋ยตัวเดียวกัน มันเป็นผักใกล้เคียงกัน เป็นผักใช้ยอด ก็ใช้ปุ๋ยตัวเดียวกันใส่ ถ้าพวกส้มโอ มะนาวส่วนมากก็ใช้จี้วัวเปล่า ๆ ที่ใส่ ๆ กันอยู่ตอนนี้ คือเอาจี้วัวมาใส่ ก็ทำเหมือนเขา เขาว่าให้เอาน้ำหมักนี้ใส่ก็เอาใส่ แล้วน้ำหมัก ผักกินยอดมีกากปลามันก็ดี ผักที่ทำกับข้าวกินเหลือเศษก็เอาใส่ถึง ๆ ไป

การสอนผู้อื่น

ยังไม่เคยสอน มีพวกป่าอิแทน ไปสอนที่โปรงเจริญ ไปสอนทำปุ๋ยหมัก

การช่วยทำส่วนของลูก ๆ และการสอนเรื่องผักพื้นบ้าน

ก็มีบางครั้ง คนเล็กเนี้ย คนโตก็มีช่วยบ้างตอนปิดเรียน ในครอบครัวส่วนไหนที่ทำกินเขาก็รู้ทุกตัว ส่วนไหนที่กินได้เขาก็รู้ เขาก็เรียนรู้จากที่ช่วยกันทำ จากในสวน อันไหนกินได้ก็จะรู้ เอามาทำอะไรกินก็จะรู้ เขาก็จะรู้จักเกือบทุกตัว เขาจะรู้ เขาอยู่แบบจำเจ เห็นแทบทุกวัน

การทำอาหารจากผักพื้นบ้านของลูก ๆ

การทำอาหารก็พอเป็น อย่างตัวเล็กเนี่ย รู้ว่าผักหวานบ้านเอามาทำอะไรกิน เก็บมาก็เอามาสับหมูใส่ หน่อหนึ่ง หั่นผักหวานใส่ไข่เจียว แกงจืดสับหมูแล้วก็เอาผักหวานมาใส่ เขาก็รู้จักทำกินเป็น เอามาใส่ มาม่าบ้าง อย่างชะอมก็รู้ว่ามาทอดไข่ได้อย่างเดียวอย่างตัวเล็กเนี่ย

การทำกินผักพื้นบ้านยาก ๆ ของเด็กรุ่นใหม่

ที่เขากินไม่เป็นก็อย่างเช่น หน่อข่าเขาก็กินไม่เป็นนะ อย่างยอดหวายอย่างเนี่ย อย่างหน่อข่ามีรสเผ็ด¹ มังเขาก็กินไม่กิน หน่อหวายมีรสขมเขาก็กินไม่กิน เผ็ดคือมีรสเผ็ด มันจูน เด็กรุ่นใหม่เขาไม่กิน กินไม่เป็น เราก็กิน เขาก็กินไม่กิน เขาบอกไม่อร่อย

สุดา—มันแค่วันนี้ เพราะอะไร มันในช่วงอายุ แต่อีกหน่อยพอเขาแก่ไปฮอร์โมนในร่างกายมัน เปลี่ยนไปเขาจะกิน พออายุมากขึ้นเขาจะยากกิน อาหารมีรสขมมันจะอร่อย อย่างพืชนั้นตัวเองไม่กิน สะเดา มะระนี้ขมมาก พอเริ่มอายุขึ้นหลัก 4 มันอร่อย รสชาติดี

ฉลวยกินผักพวกนี้ใหม่ตอนเด็ก ๆ

กินเป็น เพราะแม่พอกิน กินแบบนี้ก็ต้องกินเป็น คือเอามาต้มกินกับน้ำพริกก็กินได้ เอามาแกงใส่ไก่ก็ กินได้ ยอดหวายก็กินเป็นด้วยนะ เมื่อก่อนนี้แกงยอดหวายก็กินกันทั้งครอบครัวก็ต้องกิน ไม่มีไข่ ไม่มี หมู ไม่มีให้เลือกกิน สมัยนี้มีสิ่งให้เขาเลือกได้ เขาไม่กินอันนี้เขาก็เปลี่ยนไปกินไข่ มีให้เลือก เราเลือก ไม่ได้ก็กินเป็นทุกอย่าง ไม่กินก็อด หลังจากเรากินเป็นที่ชอบ อร่อย อย่างว่ามันไม่มีตัวเลือกก็อร่อย

สุดา—เขาไปโรงเรียน เขาก็ไปกินไข่ กินอะไร กลับมาก็จะมากินอย่างนั้น

คนรุ่นใหม่รู้จักการกินหวายใหม่

คนรุ่นใหม่ อย่างเด็ก ๆ ไม่รู้จักหรือกว่ากินอย่างไร ทำอย่างไร เห็นหนามเต็มก็ไม่รู้หรือกว่าต้องเอา ตรงไหนมากิน ขนาดอยู่กับสวนเอง อย่างน้องนุ่นก็ไม่รู้หรือ ไม่รู้ตรงไหนอ่อนตรงไหนแก่ ถ้าให้ตัด ก็คงจะเอาแต่ยอด คือความอ่อนก็ไม่มี มันก็จะหายไปกับโคนมันนั่นแหละ ส่วนอ่อนมันจะอยู่ระหว่าง กลาง ให้มีความยาวของยอดปลายชนิดหนึ่ง ตรงโคนหน่อหนึ่ง ยอดหวายถ้าจะเอาแต่ยอดเหมือนของ อื่นก็จะกลายเป็นของแก่ไปเลย

¹ เผ็ด คือรสเผ็ดเล็กน้อยและมีกลิ่นหอมระเหยที่จูน

ที่เขาไม่รู้ หรือจะเป็นเพราะว่าเราไม่เคยให้เขาไปตัดเอง ทำเอง เขาไม่รู้เลยนะ คุณไม่ออกเลยนะเด็กรุ่นนี้ ตอนสมัยเรา เราหัดตัด เขาใช้ให้เราตัดนะ ต้องตัด ไม่มีทางเลือก แล้วเราก็จะรู้เองว่ายอดหยาบมันอ่อน แคล่ไหน แคล่ไหน แล้วต่อมาคุณก็รู้แล้ว ก็จำเอาไว้ยอดลักษณะนี้ ความอ่อนของมันอยู่ระหว่างตรงไหน ถ้าตัดสั้นเกินไปก็ได้แต่ของแก่

เขาก็บอกเราก่อน แล้วก็ให้ตัดเอง ที่รู้ดีที่สุดคือให้ตัดเอง เพราะบอกอย่างเดียวก็ไม่รู้หรอก ต้องไปตัดเองถึงรู้ ถึงรู้เลย ว่าอ้อต้องตัดทิ้งขนาดนี้ อ่อนมันหายไปหมดก็จะเหลือแต่ยอดแก่ ก็จะรู้ตอนนี้แหละ

ตอนนี้คนอายุน้อยสุดที่จะรู้เรื่องหยาบก็อายุ 20 ก็รู้ว่ายอดหยาบ แต่ไม่รู้วิธีการตัด การทำ หน่อไม้ก็เหมือนกัน เด็กรุ่นหลังไม่ได้หาหน่อไม้เอง ก็ไปเรียนไม่ได้หาหน่อไม้เอง แม้แต่หน่อไม้ในสวนเจ้าของ ก็ไม่รู้ ไม่ได้ใช้ไปตัด พ่อแม่ก็ตัดเอง ถ้าใช้ไปตัดก็เฉาะมาแต่ยอด ใช้ลูกไปตัดก็ตัด เนิ่นมาแต่ยอด ต้องให้เขาทำบ่อย ๆ จะได้เรียนรู้ไปเอง มันอยู่ในสวนก็ต้องให้เขาตัดบ่อย ๆ ก็จะรู้ว่าตัดแคล่ไหน จะได้ของดี เด็กบางคนอาจจะรู้ แต่ลูกที่บ้านไม่รู้ ใช้ให้ไปตัดก็ได้ อย่างนั้น ต้องให้ทำบ่อย ๆ มันไม่รู้จักภาษา ส่วนมากของยอดเช่นยอดเต่าร้าง ยอดหยาบขม ที่เด็กมันไม่ค่อยรู้จัก รู้จักแต่ไม่รู้จักตัด รู้จักปอกเอา

ชะอมก็จะรู้ จะเก็บเป็น ประุงอาหารเป็น ถ้าตัดแล้วก็ต้องตัดทิ้งทิ้งบ้างจะได้แตกมาสวย ก็เรียนรู้เอาเอง ว่าตัดแคล่ไหน ตัดไม่ดีก็ออกยอดไม่สวย อย่างเช่นถ้าหนีบมาแต่ยอดไปกิน ปล่อยให้ยอดยาว เวลาแตกยอดใหม่มาก็ไม่สวย ต้องหนีบให้ดำไปอีกหน่อยเวลาตัดยอดมากิน เวลาแตกใหม่ก็จะสวย

การเข้าไปทำสวน

ส่วนมากก็เข้าไปทำคนเดียว อย่างเหลือคนเล็กคนเดียว คนโตเขาไม่อยู่ คนโตก็ไปเรียนที่กรุงเทพฯ ก็มีเหมือนกันเวลาเขาอยู่บ้าน เข้า ๆ ก็ให้เข้าไปช่วย ช่วยถาก ช่วยปลุกอะไรอย่างนี้ ตัวเล็กแต่เดี๋ยวนี้ก็ไม่ได้ค่อยให้เข้าหรอก เพราะเขาแพ้ง่าย พอเอาเข้าไปด้วย ไปเจอยุ่งกัด หรือหญ้าคัน ๆ เดี่ยวไม่ไหว ก็พยายามจะฝึกเขาอยู่ ให้ใช้ชีวิตอยู่กับสวน ถ้าไปปลุกของ ไปถากหญ้าก็เอาเขาไปด้วย เขาทำได้ก็ให้เขาทำ

สุดา—บังอร เดิมไม่ได้อยู่บนฐานเกษตร เข็มผ้า ฟีน้อยก็ทาสี จะนั่งเข็มผ้าได้นานแคล่ไหน หยุตงานก็ไม่ มีเงิน ถ้ามีสวนก็มีฐานรองรับ

ปัญหาที่กลับมาทำการทำเกษตร

ก็พยายามแบบว่า ก็พยายามตามให้ทันเขา เข้าร่วมกลุ่ม อย่างการฝึกอบรมก็พยายามเข้าไปให้ทันเขา เข้ากลุ่ม เข้าร่วมกิจกรรม ก็เข้าร่วมประชุม เช่นประชุมวันที่ 4 โครงการเมนู 5 โครงการนำร่อง เราก็ช่วยเขาทำอาหารให้เขา แล้วก็ได้รับฟังที่เขาประชุมกันเล็ก ๆ น้อย ๆ โครงการเมนู 5 ก็เกี่ยวกับเรื่องผักนี้แหละ

สุดา—ก็ของเครือข่าย ทำเรื่องสวัสดิการ ก็ส่งเสริมอาชีพ ก็เป็นโครงการชื่อเมนู 5 เป็นโครงการที่เอาเงินลงมาช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจ และปัญหาสังคมของคนยากจน การที่เข้าถึงงบประมาณสังคมในเมนูอื่น ๆ มันยากมาก เมนู 5 ที่ให้ต้องเป็นเครือข่ายเท่านั้น เป็นองค์กรเดี่ยว ๆ ก็ไม่ได้ อย่างกลุ่มแม่บ้านที่นี่ได้เมนู 1 เป็นเรื่องเศรษฐกิจ กระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วม ที่นี้เขามีฐานกลุ่มออมทรัพย์ มีความแข็งแรงพอ เขาก็เสนอโครงการเรื่องผักกินยอด เป็นโครงการแฝง มีผักกินยอดกับเข็บบักรอุตสาหกรรม ชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองให้พวกเรียนจบใหม่ ๆ ยังไม่มีงานทำ ตอนนั้นบังอรเขาเข็บบักรเป็นอยู่แล้วก็มีผักเข็บบักรอุตสาหกรรมอยู่กับบ้าน อีกขาหนึ่งก็เข้าสวนปลูกผัก เป็นโครงการผักกินยอด ผักพื้นบ้านทุกชนิด

ไม่มีกึ่งพันธุ์ก็ไปจัดหาซื้อกิ่งพันธุ์ พวกที่มันจะสูญหาย ครั้งแรกเลยก็ไปซื้อที่ปราจีนฯ

สุดา—อย่างกิ่งชะอม เพราะส่วนใหญ่ปลูกชะอม ก็เป็นพวกชะอมนะ แต่อย่างเดี๋ยวก็เข้าไปหาขุดเอาตามห้วย ตามหนอง ตามที่คนอื่นที่มันจะถูกฟันทิ้ง ก็จะไปขุดมา ทุกคนก็ทำได้เอง พอมีการณรงค์กันแล้ว พอไปเจอ จัดซื้อได้ก็ถามกันว่าจะเอาไหม มันจะได้เพิ่มปริมาณให้มากขึ้น โครงการเมนู 1 ก็หมดตั้งแต่ปี 43 เขาก็ทำต่อเนื่องกันมาเรื่อย กลุ่มก็ยังทำกัน ตอนนั้นส่งเสริมไม่ทั่วถึง ตลาดก็มีแค่พนมสารคาม ราคาที่ถูก 3 ซีดก่าบะเรอเต็มก่าละ 3 บาท แตวก่าละบาท ทั้งชะอมทั้งแตวก่าละ 2 บาท แตวก่าละบาทด้วยซ้ำ ก็ต้องส่งเพราะตลาดยังไม่กว้าง พอมันขยายตัวเยอะเป็นเกษตรอินทรีย์ เพราะทำตลาดได้กว้าง เพราะเป็นระบบอินทรีย์ที่ไม่มีสารเคมี

การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์

สมาชิกก็ลงทะเบียนคนละ 20 บาท สมาชิกต้องทำเกษตรอินทรีย์ ไม่ใช่สารเคมี ไม่ใช่ปุ๋ยเคมี

สุดา—ต้องยินยอมให้เขามาตรวจแปลงตัวเอง ให้กรรมการเข้ามาตรวจแปลง

ไม่ได้อ่านกฎระเบียบเลย เพราะทำแบบอินทรีไม่ได้ใช้อะไรสักอย่าง

สุดา—กลุ่มวางมาตรฐานกลุ่ม ซึ่งมกท. มีแนวทาง แต่กลุ่มต้องวางมาตรฐานกลุ่ม ซึ่งมีความเข้มข้น ต้องไม่ต่ำกว่า มกท. สูงกว่าได้ ต้องทำให้ได้มาตรฐาน แล้วมกท. ก็มาตรวจ เราก็ใช้มาตรฐาน มกท. มาตรวจกลุ่มด้วยต้องให้เข้มข้น ถ้ามันอ่อนกว่ามกท. ก็ต้องปรับ ก็มีการปรับทุกปี ได้มาตรฐานใหม่ของกลุ่มก็มีการแจกคู่มือ มกท. ก็มีการให้คู่มือเล่มใหม่

รู้สึกว่าเขาไม่เรียกประชุม มาชี้แจง

สุดา—ของบงอรเป็นมาตรฐานใหม่ ไม่เหมือนรุ่นเก่า มีปรับปรุงข้อนั้น ข้อนี้ เพราะแต่ละที่ ๆ ผู้ตรวจสอบมาตรฐานก็มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมาตรฐาน เรื่องระบบการตรวจสอบ การดูแลภายใน งานเงื่อนไขเหล่านี้ก็มีต้องปฏิบัติทันที หรือต้องปรับปรุงทันที ถ้าเป็นต้องปฏิบัติทันทีที่ต้องทำเลย ถ้าต้องปรับปรุงก็ปีหน้า มีผลใหม่ ปีหน้าเขามาตรวจก็ต้องแก้ไขแล้ว ก็จะมีโดนดุ่ม (ตรวจ) อย่างของบงอรปีหน้าก็ต้องโดนตรวจ

สุดา--ที่จริงบงอรต้องเล่าให้ฟังว่า พอถึงรุ่นลูกเนี่ย พอกระบวนการฝึกมันแข็งแรง ทั้งกิจกรรม สนับสนุนทั้งเรื่องความรู้ก็ดี เรื่องกระบวนการส่งเสริมการปลูก จนถึงการตลาดเบ็ดเสร็จ รุ่นลูกเราได้เรียนรู้ ได้เกี่ยวข้องกับทุกขั้นตอน ได้ตามแม่ไปประชุมเวลาเสาร์อาทิตย์ ถ้าไม่ติดไปรร. ก็ตามแม่ไปแล้ว ขนาดมีอบโรงไฟฟ้ายังไป ขาดเรียนก็เอา ต่อรองกับพ่อแม่ของขาดเรียน เพราะไปร่วมกิจกรรมกับพ่อแม่ได้ความรู้กว่าไปรร. พูดถึงขนาดนั้นอะ

การรับรู้เรื่องกระบวนการทำผักของลูก ๆ

เขาจะรู้ว่าผักนี้ปลอดภัย ปลอดภัยนะ ไม่ใช่สารเคมี ไม่ใช่ยาฆ่า ยา ไม่ใช่ปุ๋ยเคมี ต้องใช้ปุ๋ยหมัก กินแล้วก็ปลอดภัย เขาจะรู้ตรงนี้ก่อน

สุดา—เห็นคนเตรียมผัก แม่ Pack ผัก คนเอาผักมาส่งที่นี้ บงอรเขามีหน้าที่รวม แพ็คผัก

สมาชิกหลาย ๆ คนเขาเอาผักมาที่นี้ ก็รับผักเขาไว้ ก็จะมาตรวจดู คัดผักของเขา อันไหนถ้าไม่สวยก็แกะออกกำใหม่ คัดออกไป ก็ดู แบบว่าให้มันสวย แพ็คถุง เข้ามาก็มีคนมารับเข้ากรุงเทพฯ กลางคืนก็ทำเอาไว้

ตอนนี้ก็ทำคนเดียว ผักยังไม่มากถึงกับต้องทำหลายคน ตอนนี้ก็จัดการคนเดียวไปก่อน ต่อไปถ้ามันเยอะจริง ๆ ก็ต้องเข้ามาช่วยกัน หมายถึงสมาชิกนี้แหละต้องเข้ามาช่วยกัน

ความรู้เรื่องการตัดผัก

มันไม่สวยอะ อย่างผักโขมใบหยิก มีเปลือกติดตามกั้คดอก ถ้ามันไม่ดีก็เอาออก ไม่ต้องส่งไปตลาด ที่แรกก็ไม่กล้าทำ เพราะกลัวสมาชิกเขาจะว่าทำผักเขาหาย เขาส่งมาเท่านี้ คราวนี้ทางตลาดเขาหวังดึงมา ผักไม่สวยเอาไปแล้วขายไม่ได้ เผลอ ๆ ก็มีเปลือกติดไป ก็ตัดสินใจเอาออก แล้วก็บอกสมาชิกว่าที่ทำไปแบบนี้เพราะผักมันมีปัญหาอะ บอกให้เขาเข้าใจว่าผักไม่ดี ไม่มีคุณภาพเอาไปที่ตลาดแล้วขายไม่ได้

คนคัดผักก็ได้ค่าจ้าง แล้วแต่ผักมาก ผักน้อย ๆ ก็ได้ 100 บาท ผักมากก็ 150

สุดา—ลูกชายป่าบางเขาเป็นแผนกขนส่ง รถประจำของเขา ตอนหลังให้ทางศูนย์รวมผักเป็นคนแจ้งสมาชิก ว่าผักเขามีคุณภาพ ไม่มีคุณภาพ 1 2 3 4 5 คืออะไร ต้องปรับปรุงอะไรให้มีคุณภาพ

ที่ต้องปรับปรุงส่วนมากก็หน่อข่าที่เขาถ่ามา มีหน่อแก่ ผักโขมก็มี ผักโขมให้เขาเด็ดยอดอ่อนมา แต่ก่อนให้เขาถ่ามา มันก็มีแก่ ๆ มาด้วย

สุดา—ตำลึงแก่เกิน แต้วแก่ ชำ เวลาชำมันก็เป็นน้ำตาลไหม้ ไหม้ต้องทิ้งขายไม่ได้ ต้องแจ้ง เก็บผักเก็บอย่างไร ต้องเก็บช่วงเช้า

บังอร—ตอนส่งเขามีบิลมาพร้อม ตอนคัดแล้ว ตัวไหนมันขาดไปก็มาลงบิลใหม่ แล้วก็เอาผักส่วนที่เราคัดออก เอาให้เขาดูว่ามันเป็นแบบไหน เราเอาไปให้เขาดูที่บ้าน

สุดา—เราอยากให้เขาเห็นผัก แคบออกอย่างเดียวไม่เข้าใจ

บังอร—บอกอย่างเดียวไม่เข้าใจ แต่เขาก็เริ่มปรับปรุง ตัวไหนที่ทำมาไม่ดี เขาก็ปรับปรุง ส่วนที่ขาดน้ำหนักไม่ครบ ก็ต้องมากำใหม่ให้เขา

สุดา—สมาชิกบางคนส่งผักมาเป็นกำ แต่น้ำหนักไม่ถึง อย่างส่งบิลมา 20 กำ พอกำใหม่ได้ 15 กำ เราก็แจ้งเขาว่าน้ำหนักผักไม่ถึง สมาชิกเขานึกไม่ถึงว่าเราจะแก้ของเขา เขาเลี้ยงส่งผักเป็นกำ เราก็เช็คคราวนี้เขาก็ไม่กล้า

บังอร—เราก็เช็คว่ามันได้ 2 ชิดใหม่ไม่ถึงเราก็แก้ ผักเขาก็จะหายไป เราก็จะบอกเขา

สุดา- หรือผักแก่ เราก็แก้กำใหม่ เอาส่วนแก่ทิ้ง

บังอร—บ้านยางแดง มีส่งผัก 6 คน

นั่น- เขาเก็บผักไว้ที่บ้านเพราะลูกชายเป็นคนส่งผัก ดิยวันนี้บ้างก็ต้องมาส่งที่ศูนย์ด้วย เพราะศูนย์จะต้องดึงเรื่องคุณภาพผัก

บังอร—ผักที่ไปตลาดบางคล้า ยังไม่มาก เสาร์เช้าก็รวมผัก บ่ายก็เดินทาง

สุดา- อังอาร์ ก็รวมผักไปขายที่มสธ. เช้าวันพุธเดือนละ 2 ครั้ง พุธเย็นก็รวมไปเข้าพฤษหัตถ์ คราวนี้แหละ ไม่มีผักจะไป

ต้องบริหารตลาด ที่รีเงินต้องเตรียมผักเป็น 2 เท่า เพราะ รร.ปัญญาไทย—รร.วอลครีอบ มารับผักด้วย เขาส่งผักล็อตหนึ่งไม่ธรรมดา เพราะเอาเข้าโรงครัวตลอดสัปดาห์ ผักบุงส่งที่ 12 กิโล หน่อไม้ 15 กิโล รับมือไว้ผักบุงมีชนิดคนเดียว สอื่งก็กว้างสูง ก็ปลูกเป็นลือท เวลาเก็บที่ก็เก็บยกแปลง เวลาโตที่ก็เก็บ 10 กิโล หน่อไม้ก็เป็น 100 กิโล

การฝึกให้ลูกช่วยทำผัก

บังอร— ลูกยังไม่ช่วยทำผัก ยังไม่ได้เอามาฝึก ช่วงเย็นเขามีการบ้าน แล้วเราก็ทำดิค ยันตี 3 ตี 3 ครั้ง แล้วเขาจะมารับผักตี 4

สุดา—หน่อไม้เป็น 100 กิโล พี่นั่นก็ต้องไปช่วย

บังอร—หน่อไม้เขาก็มาส่งทั้งหน่อ เราก็ต้องปลอกเปลือกออก ตัดแต่งให้สวย เหลือแต่อ่อน ๆ เอาใส่ถุง ช่างน้ำหนัก คนจะซื้อประมาณ 8 ชิด ก็ใส่ถุงก็เขียนน้ำหนัก ตีตราคา

สุดา—รวมผักมี 3 ที่ ยางแดง บางพะเนียง ป้าอืแทน ที่ป้าอืแทนของพี่ชลิคนเดียวก็เต็มบ้าน ผักเยอะสุดก็ที่บางพะเนียง เพราะรวมผักที่ห้วยน้ำใสมาส่งด้วย รองลงมาที่ป้าอืแทนเพราะพี่ชลิเขาปลูกต่อเนื่อง อย่างผักบุงเงินเนี่ย 10 กว่า กิโล ของสอื่งเขาก็มีผัก ก็ทำของเขาเอง ไม่ได้ส่งมาให้พี่ชลิ เพราะมันเกินมือพี่ชลิ เพราะผักแก่เองต้องให้เพื่อนบ้าน น้องสะใภ้ มาทำผัก แต่งผัก ทางตลาดวิจารณ์ว่าการแต่งผักไม่มีคุณภาพแต่งผักไม่สวย

สุดา—เดี๋ยวนีเขาตื่นตัวมากขึ้น เพราะมีผักเก็บตลอดสัปดาห์

บังอร—เห็นเขาเก็บผัก เรานั่งเย็บผ้า ก็ไม่มีเงินรายอาทิตย์เลย เพราะเย็บผ้าได้เป็นเดือน บ้างที่ก็เดือน

กว่า เย็บเสร็จก็เอาไปส่งถึงได้ แบบว่ามีของอยู่แต่ไม่ได้เก็บ ก็ต้องไปบำรุงใส่ปุ๋ยก่อนค่อยเก็บ ของมันมีแทบทุกอย่าง ก็มีผักเต้า ใบเสม็ด ชะมวง หน่อข่า ชะอม ผักหวานบ้าน ผักข้าว ได้ทั้งยอด ลูกสุก ที่แรก

ก็จะเก็บยอด คราวนี้มัน ใต้ขึ้นสูง เก็บไม่ถึง ก็มีลูก ลูกสุกก็ได้กิโลละ 20 บาท ลูกกับยอดราคาเท่ากัน แต่ลูกมันหนัก เก็บที่ก็ 3 กิโล

สุดา—3 ลูกก็ 2 กิโลแล้ว บางที 2 ลูก 2 กิโล ลูกละกิโล เก็บ 4 ลูกก็ได้ ลูกละ 20 บาท

บังอร—มันมีลูกทั้งปี ไม่เป็นฤดู ออกลูกทั้งปี ลูกสุกเขามักนำไปทำน้ำ ลูกอ่อนหนูไม่ชอบกิน มันมีรสขมหน่อย ๆ ลูกอ่อนออกอยู่เรื่อยก็ไม่เคยกิน

สุดา—ลูกอ่อนแคงส้มอร่อยมาก อะโรชม ๆ มันยาบารุงธาตุ ฟีนันชอบทุกอย่าง ส่วนยอดอร่อย กินแล้วลิ้มยอดบวบเลย มันอร่อยมาก กินกับน้ำพริกกะปิ

บังอร—จีเหล็กก็มี ก็ต้มไปขาย

สุดา—กิโลละ 30 เพิ่มการเคี้ยวเข้าไป รอบหนึ่งก็ได้ กิโล 2 กิโล

บังอร—สัปดาห์หนึ่งมีรายได้จากผัก 300 บาท 270 บาท ยังไม่ได้บวกค่าจัดการผักต่างหาก เรื่องผ้าเราทำตอนกลางคืนเอา ตอนเช้าตื่นมาก็หุงหาข้าวก่อน สัก 6-7 โมง ก็เข้าสวน จะตื่นตั้งแต่ตี 4 เออเย็บผ้า ชั่วโมงหนึ่งก่อน พอตี 5 ก็ไปเสียบหม้อข้าว ล้างจาน ทำข้าวเสร็จก็ 6 โมง ส่วนมากจะเข้าทำเสาร์-อาทิตย์ วันธรรมดาที่โน่นนี่ พ่อเขาก็ไปทำงาน แล้วก็ยังมีเลี้ยงคนสูงอายุอีก (แม่)

เข้าสวนถ้าเข้าไปเช้า 7.30 – 8 โมง ก็ออกแล้ว เขาไปก็ถกหญ้า ถอนหญ้า ใส่ปุ๋ย ถ้ามันเตียนอยู่แล้วก็ไปปลูก เมื่อเช้านี้ไปปลูก ปลูกผักกูด ถั่วพูล แล้วก็ใส่ปุ๋ยถั่วฝักยาว ก็คิดไว้เช้านี้จะไปทำอะไร จะไปถางหญ้า หรือไปปลูก เย็บผ้าก็เลิก 4-5 ทุ่ม หรือเที่ยงคืน หน้าบ้านจะเพาะเบ็ญทุกอย่าง ถั่ว ใส่ถุงไว้หมด พอขึ้นค้ำง แพนก็ไปขึ้นค้ำงไว้ให้ เราก็ไปตามปลูก ใช้เวลาช่วงเย็น เย็บผ้าก็เบรคมาสักบ่าย 4 โมง 5 โมง ก็เบรคมาทำสวน

สุดา—ก็ประเมินว่าตลาดมันเพิ่มขึ้น แล้วก็ได้พักจากเย็บผ้า เพราะเย็บผ้ามันอยู่ท่าเดียว แล้วพักก็ปลูกเสริม วางแผนปลูกต่อเนื่องเรื่อย ๆ คั้งนั้นเดือนหนึ่งก็มีรายได้เสริมไม่ต่ำกว่าอาทิตย์ละ 500-1000 บาท

บังอร—ค่ากับข้าวนี้พอเลย ค่าน้ำ ค่าไฟ

สุดา—ช่วยค่าน้ำ ค่าไฟ ได้ ต้องวางแผนการปลูก ผักพื้นบ้าน พันธุกรรมท้องถิ่น มันมีศักยภาพ และมันมีงานวิจัยท้องถิ่น ถ้าไม่ส่งเสริมก็เท่ากับทำลายพันธุกรรม ถ้าไปเกี่ยวข้องกับการค้าเสรี ผักพื้นบ้าน ถ้ามืดลไม่วิจัยเรื่องข้าว จดสิทธิบัตรไว้ พันธุกรรมพื้นบ้านก็ถูกขนออกไปแล้ว หลาย ๆ ตัว ที่ถูกขนออกไปเป็นผักพื้นบ้าน เป็นพันธุกรรมพื้นบ้าน ศาสตร์ที่จะช่วยรักษาความเจ็บป่วยของคน ความดัน เบาหวาน

บังอร—เกษตร(กร) น้อย ๆ อย่างเราทำ (ใหญ่) อย่างเขาไม่ได้

สุดา—เราพูดถึงความมั่นคงทางอาหาร และพันธกรรมพื้นบ้าน ความรู้พื้นบ้าน ได้ทำกิน ความสุขของคนในครอบครัว พื้นที่ปลูกอาหาร ความมั่นคงทางอาหาร ถ้าคำนวณเป็นเม็ดเงินมันเยอะมาก สิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมี มันเป็นมูลค่าเท่าไร มูลค่าเป็นหมื่นล้าน ถ้าทำในระบบนี้ไม่ต้องใช้สารเคมี

บังอร—ผักน้อย ๆ อย่างผักปลังหน้าบ้าน คำนวณมาได้หลายบาทนะ

สุดา—ตัดไป อีก 10 วัน ก็ออกยอดใหม่ให้ตัดอีก ทุกสัปดาห์ ปีหนึ่งมีกี่สัปดาห์ ๆ ละ เท่าไร

บังอร—เมื่อวันพุธตัดได้ 4 กำ วันเสาร์ก็ตัดได้อีกแล้ว

สุดา—4 กำ ก็ 8 ชิด ตีชะกิโลหนึ่ง อาทิตย์หนึ่งก็ 1 กิโล เดือนหนึ่ง 4 กิโล 48 สัปดาห์ เอา 4 คุณเข้าไป กำหนึ่ง 4 บาท

บังอร—นี่อย่างเดียวกันนะ แค่มืออย่างเดียวกันนะ แล้วถ้าเรามีหลาย ๆ อย่างละ

สุดา—ที่เขาทำ แล้วลงในหนังสือเกษตรผสมผสานเล่มใหม่ออกมาไง ว่าทำเกษตรผสมผสานในที่ 1 ไร่ ได้เงินล้าน มีคนโทรมาคุยตลอดตั้งแต่หนังสือเล่มนี้ออก คำนวณในมุมมองมันช่วยลดรายจ่ายของครอบครัว เงินที่ต้องไปหาหมอรักษาสุขภาพตัวเอง เงินออมที่เพิ่มขึ้นในครอบครัว

บังอร—เราซื้อแต่หมู ไก่ก็มีเลี้ยงอยู่ฝั่งโน้น วันได้เป็น 10 ลูก เก็บไข่มา ตัวไม่ค่อยได้กินหอรอก ไม่มีคนทำ ไก่มีเป็น 100 ไก่ก็อยู่กับคอกวัว

สุดา—ปลาก็เลี้ยง วัวก็ได้ขี้วัวไว้ทำปุ๋ย

บังอร—ไม่เคยต้องซื้อปุ๋ย จะซื้อก็แต่แกลบ

การจดบันทึกการทำฟาร์ม

สุดา—เป็นภาคบังคับอยู่แล้ว ถ้าไม่ทำมีปัญหา เพราะไม่เป็นไปตามมาตรฐานของกลุ่ม ซึ่งต้องมีบันทึกปัจจัยการผลิต เพราะว่าทางมกท. มาตรฐานจะมาดูด้วยว่าสมาชิกใส่ปุ๋ยเท่าไร เมื่อไร ปุ๋ยหมักสูตรอะไร เอามาจากไหน ผู้ตรวจภายในการจะมาถาม ต้องทำบันทึกให้เขาดู

ชอบไม่ที่แบบนี่

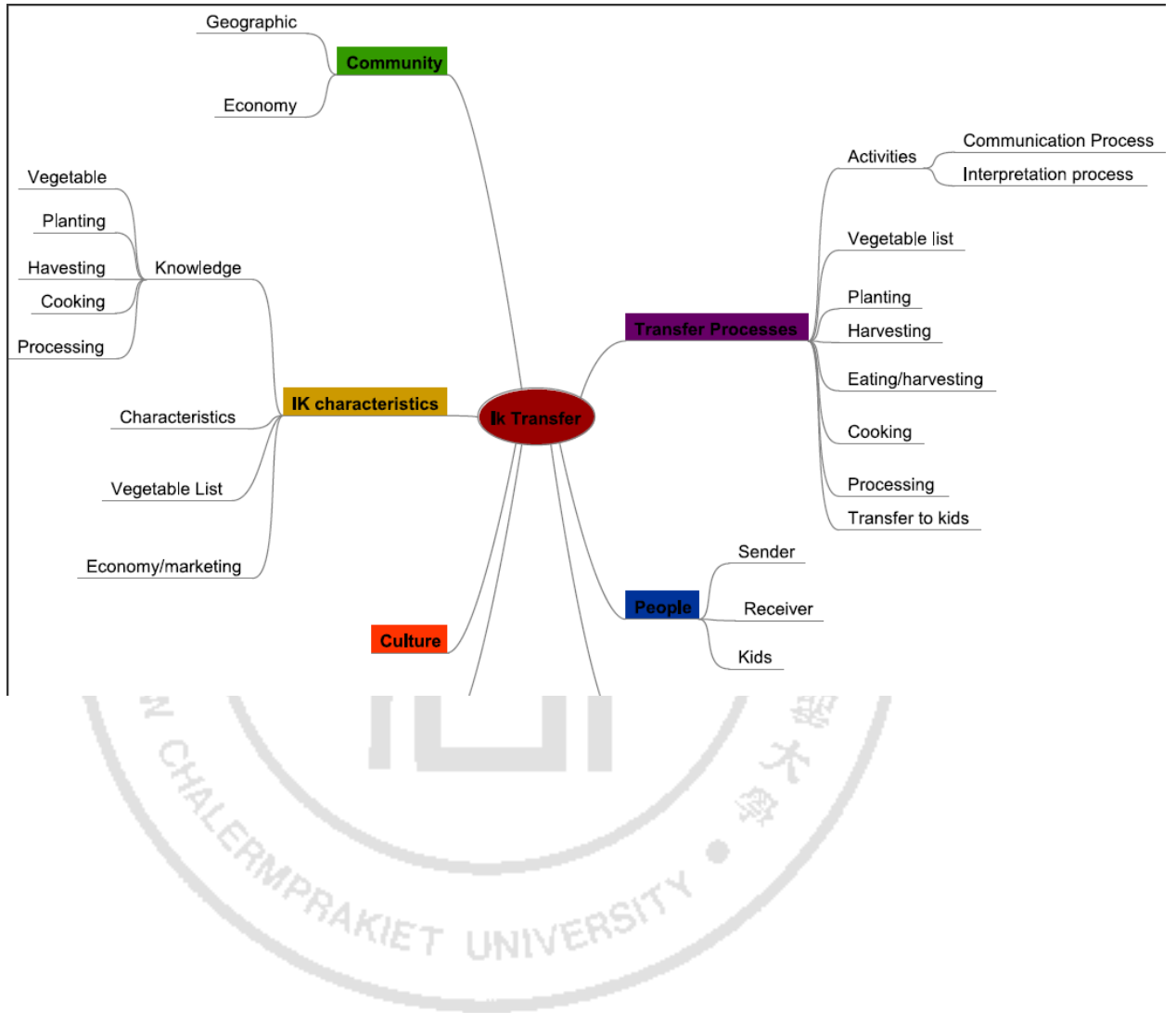
บังอร—ชอบทำ รู้สึกมีความสุขอยู่กับสวน เก็บผักขาย จริง ๆ แล้วไม่อยากให้ลูกไปแบบนั้นเลย ลูกเรียนรัฐศาสตร์ บริหารกระบวนการยุติธรรม จริง ๆ แล้วไม่ว่าจะเรียนจบขนาดไหน ปริญญาตรี สอนก็ไม่น่าจะทำได้เลย เพราะมันเป็นอาหารของเราจริง ๆ เลย ก็บอกเขาแหละ แต่ไม่รู้จะได้แค่ไหน ตัวอย่างพ่อแม่ก็ทำให้เห็น ก็บอกเขาด้วย เรียนไปขนาดไหน ทำงานอะไร สวนทิ้งไม่ได้อยู่แล้ว ปลูกผักของกินทุกอย่าง เพราะเราต้องกิน

อยู่ในครอบครัวเดียวกัน ก็แตกต่าง แฟนไปทำงานนอกบ้าน ออกจากบ้านก็ 200 ต่อวันที่ไป คำน้ำมัน
 รถบ้าง อะไรบ้าง เราทำอยู่นี้เหมือนมีรายได้น้อยกว่าก็จริง แต่เรามีเงินเหลือมากกว่า ดีกว่า เพราะว่า
 ผักหญ้าก็เก็บในสวนกิน เช้าเขาเอาไปแล้ว 200 ไป กลับมาไม่เหลือสักบาท คิดแล้วไปทำงานนอกจะ
 เหลือไหม เขาก็เข้าไปในสวน ก็พยายามจะดึงเขามาให้อยู่เต็มที ให้ลูกคล้อยอยู่กับสวน ไม่อยากให้ไป
 ทำงานข้างนอก คิดแล้วมันได้มากกว่า ทำอย่างนั้นอยู่ได้อาทิตย์เป็นพันบาท อยู่ได้สบาย ๆ อย่างมี
 ความสุขเลย เขาทำแบบนี้แบบทำเหมา มีลูกน้องไป แต่คำนวณดูแล้วเหมือนจะไม่เหลือ ค่าใช้จ่ายของเขา
 วันละ 200 หนูจ่ายให้เขาไป 3-4 วันแล้วนะ เข้ามานูเอาตังค์ใส่กระเป๋าให้เขา 200 หนูก็เข้าสวน ก็วาง
 สตางค์ให้เขาไว้ หนูก็บอกว่าตังค์วางอยู่ตรงนี้นะ แล้วก็เข้าสวน ลูกลองจ่ายให้เขาหลายเช้าแล้วนะ หนู
 ไม่อยากบอกทำลองจ่ายกลัวไม่ได้คืน ในสวนอย่างไรอาทิตย์หนึ่งมันเหลืออยู่แล้ว เราไปลูกหลาย ๆ
 อย่างให้มันหลากหลาย ไม่ต้องมากแต่ให้ได้ทุกอย่าง อาทิตย์ละพัน ใต้อยู่แล้ว แล้วค่าใช้จ่ายก็ไม่มาก
 ออกไปอย่างนั้น ไหนจะเสี่ยงอันตราย

ทำไม่ต้องใช้พื้นที่เยอะ จัดระบบให้มันได้ ที่ไร่เดี๋ยวก็พอ ตรงนี้ 2 ไร่ 2 งาน ยื่นยาวไปในห้วยอีก ไม่ได้
 ทำตลาด ยังใ้ได้อีก ยังทำได้อีกเยอะ ก็จะพยายาม จัด ๆ ไป

ภาคผนวก ง: เอกสารการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดหมวดหมู่ของข้อมูล

2. ตัวอย่างการให้รหัสข้อมูล

A	B	C
Text No.	Text	Category 1
1	เด็กที่บ้านกินเป็นทุกคน--บุญยง	P_kid
2	ต้องมีอยู่ตลอด ปลูกอยู่ทุกอย่าง เช่นแต้ว เสม็ด ชะมวง ชะอม ผักพื้นบ้าน นะ ก็ปลูกเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นสวนครัว แค่พอกิน เหลือกินก็เอามาขายไม่ได้ก็เอาไปเลี้ยงวัว	Culture
3	ผักพื้นบ้าน ก็มีทั้งขึ้นเอง แล้วเอาไปปลูกไว้ เพราะว่าขึ้นเองไม่ค่อยมีแล้ว ตามห้วยหนองคลองบึงมันโดนยาฆ่าหญ้าไล่มา ก็เราก็ต้องไปย้ายจากตรงนั้นเอามาปลูกในสวน ก็ไปหาชุดตามป่า หรือไปเอาจากศูนย์เกษตรเขาหินซ้อน แบบพวกที่เขามีปลูกไว้ เช่นพวกผักกูด	IK_characteristic
3	ผักพื้นบ้าน ก็มีทั้งขึ้นเอง แล้วเอาไปปลูกไว้ เพราะว่าขึ้นเองไม่ค่อยมีแล้ว ตามห้วยหนองคลองบึงมันโดนยาฆ่าหญ้าไล่มา ก็เราก็ต้องไปย้ายจาก	P_organisation
4	ก็ไม่เชิงว่าเขาเพาะแจกหรอก แต่เดิมเรามีความร่วมมือกับเขา โดยสมาชิกเราไปเป็นสมาชิกปลูกผักปลอดภัยกับศูนย์ฯ เขาก็เอาต้นพันธุ์จาก	P_organisation
5	พอสมาชิกเราต้องการทำ ต้องการพันธุ์ เราก็ไปขอพันธุ์กลับมา ก็ขอซื้อในราคาถูก แต่ด้วยความที่เราร่วมมือกันมาด้วยดี ทางศูนย์ฯ ก็อนุเคราะห์ให้เอามาขายได้เลย เราก็ไปเอามา 2 รอบแล้ว อย่างบ้างก็ไปเอามาขาย--นั่น	P_organisation
6	เดิมผักกูดอยู่ในห้วย ตามป่าผักหนาม แถวท่ากระดาน เราก็เอามาปลูก พอชุดลอกคลองก็หมดไป ก็หมดไปประมาณ 10 ปีแล้ว ฉะนั้นอะไรที่อยู่	Co_Geographic

2. ตัวอย่างการรวมกลุ่มเรื่องเล่า

A	B	C	D	E	F	G	H
Speaker	Text	Text	Categories	Sub-categories			
	12	ต่อมาคอนอื่นก็ไม่ค่อยได้เข้า เพราะไปโรงเรียน ไปโรงเรียน ก็ไม่ค่อยได้เข้าครัวแล้ว เพราะไปรร.ต้องไปพักอยู่รร.	Culture-cooking	Present			
	17	หลานทำเป็นแต่บางคน ก็พ่อแม่เขาพาทำที่บ้านคนเขา กิน แต่ถ้าคนที่เขาไม่กิน มันก็ไม่สนใจ ไม่ทำ อาหาร ตามสั่ง เด็กสมัยนี้ ไม่ค่อยกิน ไม่เหมือนเด็กรุ่นก่อน พ่อ แม่ทำอะไรให้กิน ก็กินหมด	Culture-cooking	Present			
	15	พ่อทำได้ดีก็เริ่มแล้ว เพราะเป็นลูกคนที่ 2 พ่อแม่ไปทำงาน เราอยู่บ้านเราก็ทำ ทำถูกทำผิดเราก็ทำไปเรื่อย ๆ กินได้ กินไม่ได้ ก็ไม่รู้ละ	Culture-cooking	วิถีชีวิต			
	23	ผู้หญิงก็ทำ แต่คนไม่ค่อยทำ ที่บ้านให้พ่อทำเพราะมีลูก 8 คน 3 ปี ก็ 2 คน มันก็ต้องเลี้ยงกัน	Culture-cooking				
	27	เขาไปโรงเรียน เขาก็ไปกินไข่ กินอะไร กลับมากก็จะมากิน อย่างนั้น	Culture-eating	Present			
	18	ถ้าแม่เขาพอกินมันก็กิน แต่แม่เขาไม่กินใจ ลูกก็เลยไม่กิน ใจ มันอยู่ที่พ่อแม่ด้วยนะ ถ้าพ่อแม่กินของพวกนี้ ลูกก็จะ	Culture-eating	Present			
	3	ที่หาเก็บกินพ่อแม่พอกินมา ผักหวานแบบนี้คนโบราณจะ ไม่กิน จะถางทิ้ง ฟังมารู้จักกินตอนสมัยใหม่ ที่กินคือ	Culture-eating	การทำตามพ่อแม่			

ประวัติย่อผู้วิจัย

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ – นามสกุล ถิ่นทม จอนจบทรง
ประวัติการศึกษา PhD (Information Systems) Victoria University of Wellington,
New Zealand
MSc (Information Management) Asian Institute of Technology
(AIT), Pratumthanee, Thailand
วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เทคโนโลยีการผลิตสัตว์) คณะ
เทคโนโลยีการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

สถานที่ติดต่อ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล ณธกร ชรรรมบุญวิศ
ประวัติการศึกษา วท.บ. (เทคโนโลยีสารสนเทศ) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าธนบุรีวท.ม. (เทคโนโลยีสารสนเทศ) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าธนบุรี
สถานที่ติดต่อ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ